

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

จากสภาพสังคม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับกระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันได้ส่งผลกระทบต่อผู้คนหลายๆกลุ่มในสังคม โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อ ที่จะเปลี่ยนจากเด็กไปเป็นผู้ใหญ่ และเป็นวัยที่รับการเปลี่ยนแปลงต่างๆได้ง่ายกว่าวัยอื่นๆ แต่มีวิจรณ์ญาณและประสบการณ์ในการเลือกสรรสิ่งที่เหมาะสมได้น้อยกว่า ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อ และก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับวัยรุ่นหลายประการ เช่น ทะเลาะวิวาท ตีกัน แต่งตัวไม่เหมาะสมออกไปทางลามกอนาจาร ดิดเกมส์ ซิมเสร์้าคิดฆ่าตัวตาย ตั้งท้องในวัยที่ไม่เหมาะสม ดิดโรคต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ ดิดยาเสพติด การพนัน อาชญากรรม หนีเรียน แข่งรถซึ่ง เป็นต้น . แม้ในสถาบันการศึกษาก็พบว่าปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อโรงเรียนเช่นกัน

โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำอำเภอเขาวง จังหวัด กาฬสินธุ์ รับนักเรียนตั้งแต่ ชั้นม.1 ถึง ชั้น ม. 6 มีนักเรียนทั้งหมด 1,279 คน คุณครู 69 คน ภารโรง 7 คน ยาม 2 คน มีพื้นที่ 56 ไร่ ปัจจุบันโรงเรียนได้พัฒนาจนเป็น 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน จากการพัฒนาดังกล่าวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านภูมิทัศน์ เทคโนโลยี และการเรียนการสอน แต่ยังคงพบว่ามีนักเรียนมีพฤติกรรมหนีเรียน คิดเป็นร้อยละ 10 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ทางโรงเรียนพยายามที่จะแก้ไข โดยที่ผ่านมารโรงเรียนได้จัดกิจกรรมแก้ไข ปัญหา เช่น จัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยนำนักเรียนไปเข้าค่ายธรรมมะตามวัดต่างๆทุกๆปี กิจกรรมสมุดบันทึกความดี กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา เช่น แห่เทียนพรรษา ลอยกระทง นั่งสมาธิก่อนเรียน โครงการเศรษฐกิจพอเพียง ปลูกผัก เลี้ยงปลา เป็นต้น ถึงแม้จะมีกิจกรรมต่างๆมากมาย แต่ปัญหานักเรียนหนีเรียน ก็ไม่ได้ลดลงนับวันจะเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ปัญหาเด็กหนีเรียนนั้น ไม่สามารถจะแก้ไขเฉพาะในโรงเรียนอย่างเดียวเท่านั้น เนื่องจากพฤติกรรมการหนีเรียนของนักเรียนนั้น เกิดมาจากหลายสาเหตุ เช่น เกิดจากปัญหาไม่ชอบวิชาเรียน ไม่ชอบครูที่สอน ไม่อยากเรียน ดิดเพื่อน และปัญหาของครอบครัว เป็นต้น ครอบครัวซึ่งเป็นหน่วยที่สำคัญที่สุดอันแรก ที่จะปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อ คุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็กนักเรียน ดังนั้นในการแก้ปัญหา ต้องอาศัยทุกภาคส่วนเข้ามาเกี่ยวข้อง และมองการแก้ไข ปัญหาแบบบูรณาการ ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้ามาร่วมมือกันจึงจะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวลุล่วงไปได้

ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษารูปแบบการแก้ไขปัญหาการหนีเรียน โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน และมองปัญหาอย่างรอบด้าน อันนำไปสู่การสร้างศักยภาพของเด็กและการพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพและถูกทิศทางต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์และพฤติกรรมการหนีเรียนในโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมหนีเรียน
3. เพื่อหารูปแบบในการแก้ปัญหาเด็กหนีเรียนอย่างมีส่วนร่วม

1.3 คำถามการวิจัย

1. สถานการณ์ และพฤติกรรมของเด็กหนีเรียนเป็นอย่างไร
2. มีปัจจัยและเงื่อนไขอะไรบ้างที่ทำให้เด็กหนีเรียน
3. มีรูปแบบอย่างไรบ้างที่อาศัยการแก้ไขปัญหายังมีส่วนร่วมของทุกส่วน

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นเตรียมทีม

1. หาทีมวิจัยร่วมในพื้นที่ซึ่งทีมประกอบด้วย คุณครู นักเรียน ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข รวม 15 คน
2. ประชุมเตรียมทีมเพื่อสร้างความเข้าใจในการบวนการทำวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยโรงเรียนและชุมชน
3. เวทีร่วมกันค้นหาปัญหาและพิจารณาประเด็นปัญหา คำถามการวิจัย กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา วางแผนงาน กำหนดบทบาทและจัดทำโครงการวิจัย
4. จัดทำโครงการเพื่อเสนอต่อ สกว.

ขั้นดำเนินการ

1. ประชุมเตรียมทีมวิจัยและวางแผนการวิจัยร่วมกัน
2. ประชุมเพื่อเตรียมข้อมูลและสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล
3. เวทีสร้างความเข้าใจกับโรงเรียน
4. เก็บข้อมูลโดยเก็บเฉพาะรายบุคคล และรายกลุ่ม
6. รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน
7. นำเสนอข้อมูลและแลกเปลี่ยนเพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกันระหว่าง นักเรียน โรงเรียน และผู้ปกครอง
8. เวทีแลกเปลี่ยนต่างพื้นที่
9. การเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์

1.5 พื้นที่ดำเนินการ

โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร อ. เขาวง จ. กาฬสินธุ์ (นำร่อง)

1.6 กลุ่มเป้าหมาย

- นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6
- เด็กหนีเรียน 50 คน
- นักเรียนกลุ่มเสี่ยง 150 คน

1.7 ระยะเวลาดำเนินการ

ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษาวิจัย 6 เดือน (มิถุนายน – พฤศจิกายน 2551)

1.8 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รับทราบสถานการณ์ของเด็กนักเรียนในโรงเรียน
2. นักเรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้น
3. เห็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
4. เห็นศักยภาพและความชำนาญด้านอื่นๆของนักเรียน
5. นักเรียนหนีเรียนลดลง

1.9 งบประมาณ

จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น รวมทั้งสิ้น 122,460 บาท